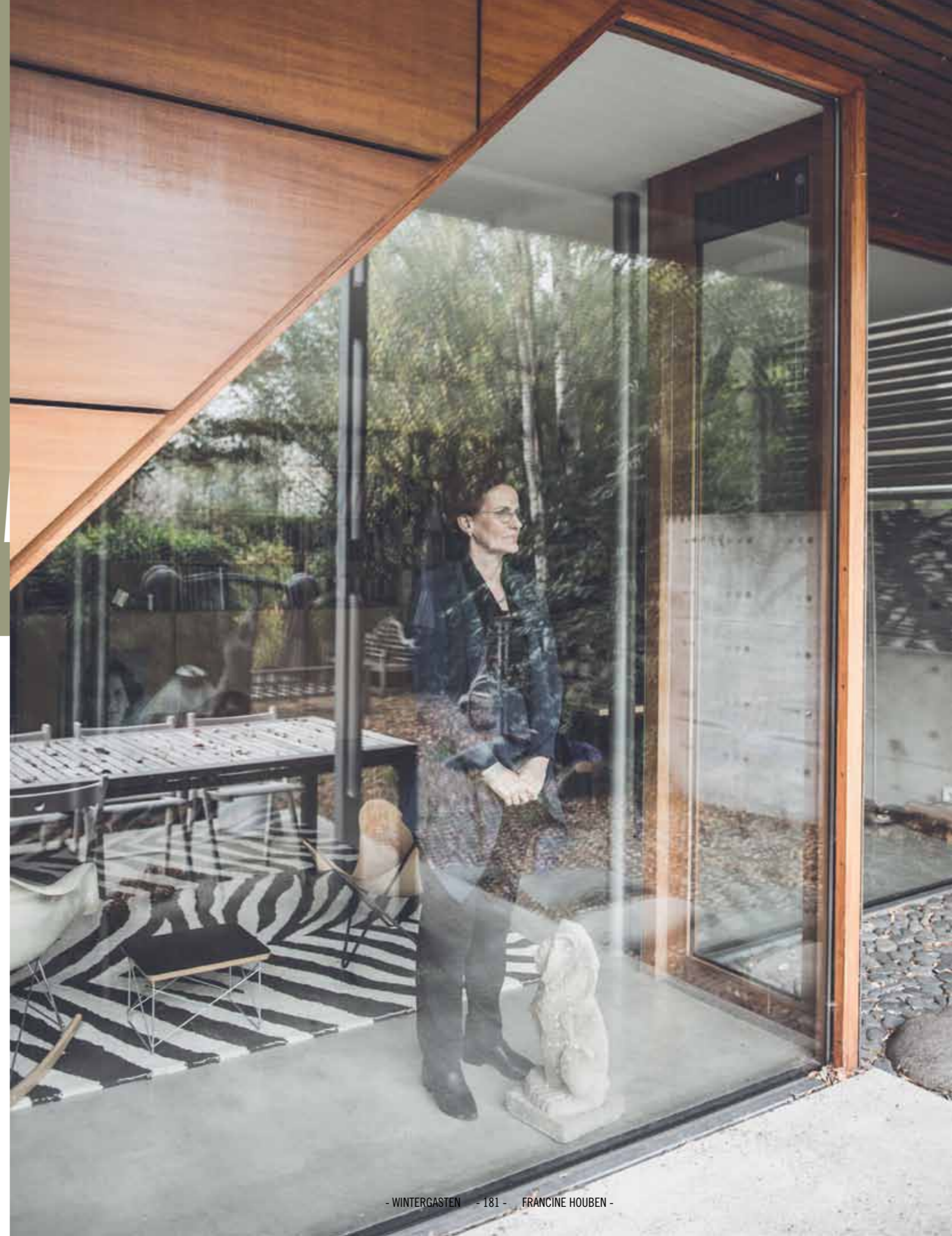

MEEUW

**'SYMFONIEORKEST' MECANOO WIL
VAKER IN NEDERLAND OPTREDEN'**

**FRANCINE
HOUBEN**

*oprichter en
creatief directeur*

FRANCINE HOUBEN

Toparchitect Francine Houben van bureau **Mecanoo** is een van onze Wintergasten. We spreken deze eigenzinnige vrouw uitvoerig over verleden, 2018, en toekomst, die alleen al door de opening van de Martin Luther King Jr. Memorial Library in Washington D.C., de New York Public Library en de aanpak van De Nederlandsche Bank de komende tijd spraakmakend zal zijn. Er klinkt ook kritiek: 'Laat de Deltametropool niet vastlopen.'

ew Taiwan Performing Arts Center Billed as Largest in World, kopt U.S. News, *'it is a sprawling complex of four theaters billed as the biggest performing arts center in the world and has opened in southern Taiwan.'* De bewonderende woorden in de internationale pers over dit spectaculaire project van ruim 300 miljoen euro, waarvan het 3,5 hectare metende dak doet denken aan een enorme rog die rust op de oceaanbodem, markeren ook het persoonlijke hoogtepunt van Francine Houben in 2018. Toen het complex werd geopend, was dat een van de gelukkigste momenten uit haar leven, vertelt ze. Niet alleen omdat het project simpelweg gelukt was, maar vooral ook, omdat het centrum direct omarmd leek te worden door de lokale bevolking. Haar bureau Mecanoo gaf die dag iets prachtigs terug aan de mensen uit Taiwan en aan de artiesten die er zullen optreden of exposeren. Met respect voor het land, voor de natuur en het milieu. Zo moet het zijn.

We bestijgen de krakende houten trap in het stadspaleis vlak naast De Prinsenhof, waar buurman Willem van Oranje eerder resideerde. Onderweg in het monumentale hoofdkwartier van Mecanoo komen we verschillende jonge mensen tegen in zwart tenue, 'hipsters' zou je kunnen zeggen. Of 'orkestleden', zoals Houben haar ruim honderd medewerkers later zelf zal omschrijven. In de boardroom, een voormalige kapel bovenop de Oude Delft 203, staat de maquette van het Taiwanese complex. Hier strijken we neer voor ons gesprek. 'Het ontwerp van het dak van het Taiwan Performing Arts Center is geïnspireerd door de banyanbomen die er groeien. In deze nieuwe publieke ruimte wilde ik de wind van de oceaan vangen en de tropische ruimte laten ventileren.'

Houben (63) is bekend door de menselijke signatuur van haar ontwerpen, die vaak verwijzen naar de natuur. 'Op mijn bureau mag niemand woningen "blokken"' noemen. Het gaat om mensen die erin wonen', zegt ze stellig. In 1984 richtte ze als bouwkunde-studente samen met vier medestudenten Mecanoo op. Juist ook om de saaie en voorspelbare blokkendozerige sociale woningbouw, openbare ruimte en onderwijsgebouwen uit die tijd van een antwoord te voorzien. 'De jaren zeventig en begin tachtig leken architectonisch wel heel modern, maar ze waren het niet. Dit kon anders, beter en mooier vonden wij. Die mentaliteit is al die jaren overeind gebleven. Mecanoo is een sterk bureau. Wij zijn inmiddels als een oude eik en vallen niet snel om', vertelt ze beeldend. Een overzicht van gerealisceerde ontwerpen wordt hier op kantoor gepresenteerd als jaarringen van een boom. Hout en boomvormen zie je ook veel terug in haar gebouwen.

Gevraagd naar de innovatieve, internationale wensen van opdrachtgevers, antwoordt Houben dat bij Mecanoo vooral mensen aankloppen die graag samen op zoek gaan naar 'iets dat nog nooit eerder is gedaan'. Haar opdrachten betreffen sinds de oprichting huizen, kantoren, scholen en complete woonwijken, theaters, bibliotheken en wolkenkrabbers, parken,

pleinen en snelwegen, steden, werk in de polders en de Randstad, hotels, bibliotheken, musea en zelfs een kapel. Graag zou ze daar vanaf 2019 weer meer projecten in Nederland aan toe willen voegen. Want haar internationale succes heeft er ook voor gezorgd dat ze vaker in het vliegtuig zit en ver van dierbaren en medewerkers vertoeft dan haar lief is.

HEEFT MECANOO BEPAALDE SPECIALISMEN? 'Mijn "symfonieorkest" omvat alle architectonische instrumenten. Dus bij ons heeft de opdrachtgever niet voor elke discipline een ander bureau nodig. We zijn flexibel en werken ook aan bestaande gebouwen, zoals in New York City waar twee paleizen uit de Beaux-Arts-tijd tot hedendaagse bibliotheken worden getransformeerd. In Washington pakt Mecanoo een gebouw ontworpen door van Mies van der Rohe aan, de beroemde Duits-Amerikaanse architect en meubelontwerper. Dat vergt respect, ambachtelijkheid en ook een eigen visie. Zo pakken we ook het classicistisch en modernistisch stadhuis van Heerlen van ontwerper Frits Peutz aan, evenals het zeventiende-eeuwse kantoor van het Hoogheemraadschap van Delfland, dat vorig jaar is opgeleverd. Kijk voor afgeronde en lopende projecten van Mecanoo maar op www.mecanoo.nl/Projects. Dan zie je dat we vrij universeel zijn.'

WANNEER JE WERKT AAN BESTAANDE GEBOUWEN ONTWORPEN DOOR BEROEMDE COLLEGA'S, HOE KUN JE DAAR DAN TOCH EEN EIGEN MECANOO-SIGNAATUUR AAN GEVEN? OF IS DAT EIGENLIJK ONMOGELIJK? 'Een vleugje Mecanoo voegen we toe. Je bent bij bestaande gebouwen dienstverlenend aan de oorspronkelijke architect en gebruikt daarnaast je eigen wijsheid en ervaring. Die koppel je aan deze tijd. Wij willen de oude gebouwen toegankelijker maken. Vroeger moest je vaak "rijk en intellectueel" zijn om daar naar binnen te mogen gaan. Je verdiept je in hoe deze architecten dachten, het zijn overigens allemaal mannen, haha. De tijden veranderen, toen ik studeerde was zo'n 10 procent vrouw bij Bouwkunde en 4 procent bij de hele TU Delft. Nu is de helft vrouw bij Bouwkunde.'

IS DE DUURZAAMHEIDSWENS TYPISCH VAN NU, IN NIEUWE ARCHITECTONISCHE ONTWERPEN? 'In 2000 benoemde ik tien statements die Mecanoo's ethos en cultuur beschrijven. Deze statements over thema's als natuur, duurzaamheid en opdrachtgever zijn terug te vinden in het boek *People Place Purpose*, waarin je mijn visie op architectuur leest. Duurzaamheid komt aan bod in "Collectief verantwoordelijk voor duurzaamheid". Het is vanaf het begin een belangrijk thema geweest in ons werk. Zo ontdekte ik dat de oude binnenstad van Córdoba, bijvoorbeeld, heel goed beantwoordt aan het hete klimaat: dikke muren met kleine poëtische openingen houden de zon buiten. Het blijft 's winters aangenaam door isolatie en warmteopslag in diezelfde muren. Via prachtige patio's is er toch veel licht. Duurzaamheid wordt in de architectuur vaak

VOORUITBLIK 2019 ZAKELIJK

WAT ZIJN JOUW PLANNEN VOOR 2019?

In 2019 willen we meer opdrachten in Nederland binnenhalen. Het is een misverstand dat Mecanoo alleen in het buitenland werkt. Zo gaan we werken aan de verbouwing van De Nederlandsche Bank en werken we aan het masterplan voor het Nationaal Park Nieuw Land.

GROOTSTE UITDAGING?

Door de crisis is in Nederland veel achteropgeraakt, denk bijvoorbeeld aan de mobiliteit. Ik gaf net een Lezing van je Leven waarin aangegeven wordt dat een investering in de infrastructuur nodig is, zoals het spoorrailsnetwerk, gemixt met de metro's en goed aangesloten op andere landen. Anders loopt de Deltametropool vast.

WAT STAAT IN ELK GEVAL OP DE PLANNING?

Met het ontwerpen van gebouwen komt het in 2019 voor Mecanoo wel goed, graag zou ik ook concertzalen, bibliotheken en hotels willen bouwen in Nederland.

WAT GA JE KOMEND JAAR ANDERS AANPAKKEN?

Niet meer altijd gratis aan prijsvragen meedoen. Dat is een vernedering van alle architecten. Daar moeten we het onderling over eens worden.

VOORUITBLIK 2019 PERSOONLIJK

WAT GA JE ANDERS DOEN DAN IN 2018?

Heb mezelf beloofd minder airmiles te gaan maken in 2019. Verder ben ik heel gelukkig.

WAT STAAT ABSOLUUT IN JE AGENDA?

Ik kijk uit naar de opening van drie bibliotheken in 2020.

GOED VOORNEMEN?

Daar denk ik niet over na.

WAAR GA JE MEER TIJD EN AANDACHT AAN SCHENKEN?

Waaraan minder? Duidelijk maken dat de Angelsaksische bouwrend geen goede steden oplevert. We zouden meer moeten investeren in echte ontwikkeling, waarbij je behalve aan winst ook denkt aan mensen die er gaan wonen, werken en daar echt happy kunnen worden. Aandacht minderen past ook in 2019 niet bij mij.

GROOTSTE WENS VOOR 2019?

Dat iedereen gezond is.

WAT WAS VOOR JOU DE GROOTSTE LES UIT 2018?

We zouden meer werk moeten maken van 'fiets-snelwegen', bijvoorbeeld tussen Delft en Rotterdam. Dat is een les. Ik ben hoogleraar Mobiliteitsethiek geweest en zei al in 2002: "De fiets is de toekomst." Nu wordt dat credo zelfs in Los Angeles geciteerd. We beginnen in Nederland achter te lopen, net nu de e-bikes en leenfietsen opkomen. De meest gereden afstand met de auto is vijf tot zeven kilometer, dat is als er goede paden zijn ook prima te fietsen. Er moet dus een betere fietsinfrastructuur komen! Verder mogen treinen behalve in steden en dorpen ook wel eens vaker midden in de natuur stoppen. Ik wil bijvoorbeeld een NS-station Oostvaardersplassen neerzetten. Wij ontwerpen een masterplan voor de Oostvaardersplas-

sen, de Lepelaarplassen, het Markermeer en de Marker Wadden, dat wordt het "Nationaal Park Nieuw Land". Plannen als deze ontstaan door elke dag te leren: ik leer inderdaad elke dag. Iedereen denkt dat ik altijd enkel maar succes heb. Maar er zijn ook veel tegenslagen, hoor. Ondernemen kan pittig zijn. En ik struikelde bijvoorbeeld in maart 2017 op een bouwplaats in de Verenigde Staten. Geen bloed... maar ik bleek wel een zware hersenschudding te hebben opgelopen. Daar heb ik geen last meer van, maar je realiseert je dan dat ook jij kwetsbaar bent. I count my blessings. En ben blij met alle mensen om me heen.

